

እተን ሰለሰተ መሰረታት ምስ መርትዖታተን

الأصول الثلاثة وأدلتها

باللغة
التجريدية

المسابقة الثقافية
الرمضانية السابعة عشر
لجاليات ١٤٣٦هـ

እትን ሰለስተ መሰረታት
ምስ መርትዖታትን

አሰናዳኢ

ሸኸ/መ-ሓመድ ቢን ሱለይማን አተሚሚ
(ረቢ ደርሓመሉ)

ትርጉም

ቤት ጽሕፈት እስላማዊ ዳውዒት ኩመልሐማም

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحمام، ١٤٢٤ هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

التميمي محمد بن عبد الوهاب بن سليمان
الاصول الثلاثة وادلتها. / محمد بن عبد الوهاب بن سليمان التميمي؛

صالح سعيد عمر. - الرياض، ١٤٢٤ هـ

٤٨ ص، ١٧×١٢ سم

ردمك: ٤ - ٨ - ٩١٨٠ - ٩٩٦٠

(النص باللغة التجريدية - اريتريا)

١ - العقيدة الإسلامية ٢ - التوحيد أ. عمر، صالح سعيد (مترجم)

ب. العنوان

١٤٢٤ / ١٤٧٦

ديوي ٢٤٠

رقم الإيداع: ١٤٧٦ / ١٤٢٤

ردمك: ٤ - ٨ - ٩١٨٠ - ٩٩٦٠

«حقوق الطبع محفوظة»

للمكتب التعاوني للدعوة والإرشاد

وتوعية الجاليات بأم الحمام

الطبعة الأولى

١٤٢٤ هـ - ٢٠٠٣ م

المملكة العربية السعودية

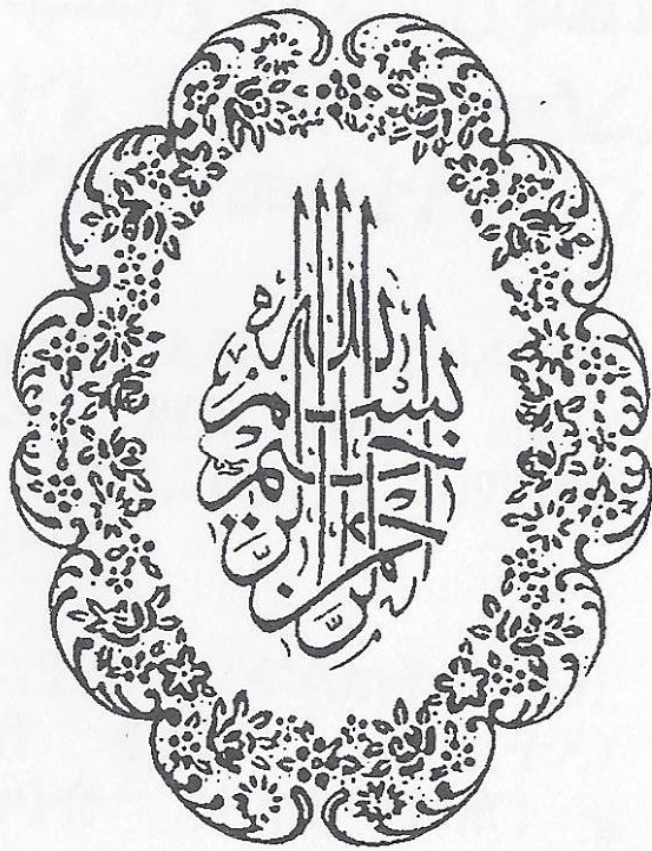
المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحمام

تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

ت: ٤٨٢٦٤٦٦ فاكس ٤٨٢٧٤٨٩ ص.ب ٣١٠٢١ الرياض ١١٤٩٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الأصول الثلاثة وأدلتها
እተን ሰለስተ መሰረታት
ምስ መርትዖታተን

ክቡር ሓወይ አላህ ርህራሄኡ የውርደልካ፡
ነፍሰ ወከፍና ነዘን ዝስዕባ አርባዕተ ነገራት
ክንመሃረንን ክንፈልጠንን ከምዝግበአና ፍለጥ፡፡
ንሳተን ድማ፡-

ቀዳማይ= አልዲልም (ፍልጠት)፡ እዚ ማለት ሓደ
ሰብ ብደሊል (መርትዖ) ብዝተደገፈ
አገባብ ንአላህ ንነብዩን ۞ ንሃይማኖት
እስልምናን ክፈልጥ፡

ካልኣይ= በቲ ዝተማህሮ ፍልጠት ክሰርሕ፡

ሳልሳይ= ንደቅ-ሰባት ናብ እስልምና ክዕድምን
ክጽውዕን፡

ራብዓይ= ነቲ ጸውዒት (ዳዕዋ) ከካይድ እንከሎ
ንዝጋጥሞ ዕንቅፋት ብትዕግስቲ
ክጸወርን፣ የን፡፡

ነዚ መርትዖ ዝኸውን ኣላህ ኣብ ሱራቱል ኣልዓስር፡

وَالْعَصْرِ ① إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ② إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ③

(ብዘመን እምሕል ኣለኹ፡ ብርግጽ ወድ-ሰብ ዘበለ ኩሉ ኣብ ጥፍኣት'ዩ ዝርከብ እንትርፌ እቶም ዝኣመኑን፡ ሰናይ ተግባራት ዝሰርሑ፡ ብሓቂ(ብእምነት)ዝመኻኸሩን(ዝላበዉን) ብትዕግስቲ ዝመኻኸሩን ሰባት ጥራይ እዮም፡ ካብዚ (ጥፍኣት'ዚ) ዝድሕኑ) ይብል።

ብዛዕባ እዛ ሱራ'ዚኣ ኢማም ኣሻፊጂ ረቢ ይርሓመሎም፡ «ኣላህ ናብ ፍጡራቱ ብዘይካ እዛ ሱራ'ዚኣ ካልእ ዘዮውረደ ኔሩ እንተዝኸውን እዚኣ ምኣኸለቶም ኔሩ» ይብሉ።

ኢማም ኣልቡኻሪ ረቢ ይርሓመሎም ኣብ ኪታቦም፡- «ፍልጠት ቅድሚታ ቃልን ተግባርን » ዝብል ምዕራፍ ምስ ኣስፈሩ፡ ናይዚ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራት መሓመድ ኣዩ 19፡

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

«ኣ ሙሐመድ እነሀልካ ብዘይካ ኣላህ ካልእ ዝምለኽ ጎይታ ከምዘየለ ፍለጥ፡ ንዘንብኻን ንዘንቢ ምእመናን ምሕረት ለምኖ» ይብል ምስ በሉ ቀጺሎም «ኣላህ ኣብዛ ኣያ'ዚኣ ቅድሚ ቃልን ተግባርን ብፍልጠት ጀሚሩ» ይብሉ።

ከቡር ሓወይ ኣላህ ርህራህ ናቱ የውርደልካ፡ ነፍሲ-ወከፍ ኣሰላማይ ወድ ተባዕታይ ይኹን ንል ኣንሰተይቲ ነዘን ዝሰዕባ ስለሰተ ነገራት ክመሃረንን ኣብ ተግባር ከውዕለንን ግዴታኡ ምኻኑ ፍለጥ :-

ቀዳማይ፡ ኣላህ ፈጢሩና፡ ሸሻዩ ሂቡና ከብቅዕ ሰቕ ኢሉ ዘርሞ ዘርሞ ኣይገደፈናን፡ እኳ ደኣ ልኡኽ ሊኢኹ፡ ነቲ ልኡኽ ዝተኣዘዘ ንጀና ከምዝኣተዉ፡ ንትእዛዙ ዘይፍጽም ንጀሃነም ከምዝኣቱ ገይሩ። ናይዚ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱሪቱል ሙዘሚል ኣያ 15 ን 16 ፡

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ
 أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ

«ብአላህን ብመጨረሻ መጻፍትን ዝአምኑ ሰባት፡
 ንአላህን ንረሱልን ዝጸብኡ ምስ ዝኾኑ ሰባት
 ወላ'ውን አቦታቶም ወይ ደቆም ወይ አሕዋቶም
 ወይ መቐረባ አዝማዶም'ውን ደኹኑ ምስአም
 ዝፋተዉ ኮይኖም አይትረኽቦምን ኢኻ፡ እዚአቶም
 አላህ እምነት አብ ልቦም አስፊሩሎም
 ብመንፈስ'ውን (ብቁርአን) ካሊዝዎም እዩ።»
 ይብል።

ክቡር ካወይ አላህ ናብቲ ቅኑዕ መገዳ
 ይምራሕኻ፡ እቲ አልካነፊያ ዝተባህለ መንገዲ
 ነብይ ኢብራሂም عليه السلام፡ ሃይማኖት ንካደ አላህ
 ጥራይ ገይርኻ አብ አምልኾት ፍጹም ኩንኻ
 ንአላህ ክትግዛእ እዩ። ንኹሎም
 ደቅ-ሰባት'ውን አላህ በዚ ነገር'ዚ አዚዝዎምዩ።
 ምእንቲ'ዚ ኢሉ'ውን ፈጠርዎም፡ ነዚ
 መርትዖ ዝኾነውን አላህ አብ ሱረቱ አዝዛሪያት
 አያ 56

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

«ጋኔንን ሰብን ንዓይ ንብሕተይ ንኸግዝኡኒ ደአምበር ንኸልእ አይፈጠርከዎምን» ዝብል ይኸውን።

«ከግዝኡኒ» ናይ ዝብል ቃል ትርጉም ድማ፡ ንዓይ ንብሕተይ ከግዝኡኒ፣ ዝአዘዘኩዎም ክፍጽሙ፣ ካብ ዝኸልከልኩዎም ድማ ክኸልከሉ ማለት እዩ። እቲ ዝዓበዩ አላህ ዝአዘዙ ነገር ተውሒድ እዩ። ተውሒድ ማለት ድማ አብ ዲባዓ ንአላህ ንብሕቱ ክትግዝእ ማለት'ዩ። እቲ ዝዓበዩን ዝኸበደን አላህ ዝሓረሞ ድማ ሽርኪ እዩ። ሽርኪ ድማ ምስ አላህ ካልእ ፍጡር ሓዊስካ ምምላኽ ማለት'ዩ። ነዚ መርትዖ ዝኸውን አላህ አብ ሱራቱ ኒሳእ አያ 36 ፡

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾

«ንአላህ ተገዝኡ ዝኾነ ነገር ምስኡ ሽርካ አይትሓውሱሉ» ዝብል ይኸውን።

እተን ኩሉ ሰብ ክፈልጠን ዝግበእኡ ሰለስተ ዓበይቲ መሰረታት አዩኖት እዮን? እንተ ተባሂልካ

ዝኾነ ባርያ ረቢ:- ፈጣሪኡ፡ ሃይማኖቱን፡
ነቢዩኡ መሓመድን ምፍላጥ'ዩ በል።

፪ መን'ዩ ፈጣሪኻ? እንተተባሂልካ፡ ፈጣሪዩ ደ
አላህ'ዩ፡ እቲ ንዓይን ንኹሉ አብ ዓለም
ዝርከብን ፍጥረታት በቲ ሰፊሕ ሽሻዩ ዝሓብሓብ
ጎይታ፡ ንሱ'ዩ ጎይታይ ብዘይካኡ ካልእ ዘምልኾ
ዮብለይን'ውን በል። ናይዚ መርትዖ ዝኾውን
አላህ አብ ሱሪቱል ፋቲሓ፡

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

«ምስጋና ነቲ ፈጣሪ ኩለን ዓለማት ዝኾነ አላህ
ይኹን» ይብል። ብዘይካ ሓደ አላህ አብዛ
ዓለም'ዚአ ዝርከብ ኩሉ ፍጡር'ዩ፡ እነ ድማ
ሓደ ካብቶም ፍጡራት'ዩ።

፪ ንፈጣሪኻ ብምንታይ ፈሊጥካዮ? እንተተባሂልካ፡
ንፈጣሪዩ ብምልክታቱን ብፍጡራቱን ፈሊጠዮ:-
ገለ ካብ ምልክታቱ፡ ለይትን ቀትርን፡ ጸሓይን
ወርሕን፡ ካብ ፍጡራቱ ከአ ሸውዓተ ሰማያትን
ሸውዓተ መሬትን አብአንን አብ መንጎአንን
ዝርከቡ ፍጡራትን'ዮም በል። ናይዚ መርትዖ
ዝኾውን አላህ አብ ሱሪት ፋሲሊት ኢያ 13 ፡

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا

لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

«ለይትን ቀትርን፡ ጸሐይን ወርሕን፡ ገለ ካብ ምልክታቱ እየን፡ ንጸሐይ ደኹን ንወርሒ ኣይትሰገዱ፡ ነቲ ነፀኣን ዝፈጠረ ኣላህ ጥራይ ድኣ ሰገዱ ብርግጽ ንዕኡ ትግዝኡ እንተደኣ ኪንኩም»። ዝብልን ከምኡ'ውን ኣላህ ኣብ ሱሪቱል ኣልኣዕራፍ ኣያ 54፡

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ

الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

«ጎይታኹም እኮ እቲ ኣብ ውሽጢ ሽዱሽተ መዓልቲ ሰማያትን መራትን ዝፈጠረ ኣላህ'ዩ ብድሕሪ'ዚ ኣብ ዓርሺ ልዒሉ፡ ለይቲ ንቐትሪ ብቐልጠፍ ደልዩ(ከም) ዝሸፍኖ ጌርዎ (ቀትሪ'ውን ከምኡ)፡ ጸሐይ ወርሕን ከዋኹብትን ድማ ብትእዛዙ(ከም) ዝጓዓዛ ገይሩዎን፡ እስኪ

ተበራብሩ ምፍጣርን ምእዛዝን እኮ ናይ ኣላህ ግደ ጥራይ'ዩ ጎይታ ኩለን ዓለማት ዝኾነ ኣላህ ተባረኽ ክብረቱ ለዓለ» ዝብል ይኸውን።

ረቢ ማለት፡ ጎይታ ወናኒ ካብ ዘይነበረ ናብ ህያው ነባሪ ዝፈጥር መግዛእቲ ንዕኡ ጥራይ ንብሕቱ ዝግበእ ማለት እዩ። ናይዚ መርትዖ ዝኸውን ኣላህ ኣብ ሱሪቱል ኣልበቐራ ኣያ 217 22።

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَعْبُدُوا رَبَّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١٧﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ
مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢١٨﴾

«እ ደቅ ሰባት ካብ መቅደሳቲ መታን ክትድሕኑ ነቲ ንዓኻትኩምን ነቶም ቅድሚኹም ዝነበሩ ሰባትን ዝፈጠረ ጎይታኹም ተገዝኡ፡ ንሱ'ዩ እቲ ንዓኻትኩም መሬት ምንጻፍ ሰማይ ከኣ ናሕሲ(ጽላል) ዝገበረልኩም፡ ንሱ'ዩውን ካብ ሰማይ ማይ ብምውራድ ብኡኡ ቀለብኩም ዝኾኑ ፍረታት ዘብቐለልኩም። ንሰኻትኩም'ውን ኣላህ

ፈጣሪ ምክኒ እናፈለጥኩም ተቃጻጺ ሽርካ አይትግበሩሉ» ይብላል።

ኢብኒ ከሲር ረቢ ራሕመቱ የወርደሱም «እዚ ነዘም ነገራት እዚአም ዝፈጠረ ጎይታ ንሱ'ዩ ክምለኽ ዝግበእ» ይብሉ። እቲ አላህ ዝአዘዘ ዓይነት ናይ ዒባዳ ከም **الإسلام** እሰልምና ፣ **الإيمان** ኢማን፣ **الإحسان** ሰናይ ግብር፣

الدعاء ምልማን፣ **الخوف** ፍርሒ፣ **الرجاء** ተስፋ ምግባር፣

التوكل ምወካል፣ **الرغبة** ትጽቢትን ሃረርታን ምግባር፣

الرهبة ፍርሒ ምሕዳር፣ **الخشوع** ምንብርካኽ

ኩለንተናኻ ንአላህ ምግባር ፣ **الخشية** ትሕትናምግ

ባር፣ **الإستعانة** ምምላስ (ቶባ ምባል)፣

الاستغاثة ምሕታት፣ **الإستعاذة** ዑቅባ ምሕታት፣

الذبح ምሕራድ፣ **الذبح** ምሕራድ፣ **الذبح** ምሕራድ

ምእታወ ዝአመሰሉን ካልእ ኣብዚ ዘይተጠቐሱ

ዓይነት ናይ ዒባዳን አለዉ። ኩሉ እዚ ኣብ

ላዕሊ ዝተጠቐሰን ካልእን ዓይነት ናይ ዒባዳ

ብፍላይ ንአላህ ጥራይ ዝግበር ዒባዳ እዩ። ናይዚ

መርትዖ ድማ አላህ ኣብ ሱራቱል ጂን አያ 18፡

وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

«መሳጊድ እኮ ንአምልኾት ናይ አላህ ጥራይ እዮም ተሃሊጾም፡ ምስ አላህ ወላ ካደ'ውን ይኹን ኣይትጸውዑ (ኣይተምልኹ)» ዝብልን፡ ከምኡ'ውን ኣብ ሱራቱል ኢብራክ ኣያ 23፡

❖ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ

«ጎይታኻ ንዕኡ እንተዘይኮይኑ ንኻልእ ኣይትገዝኡ ክብል ወሰነ» ዝብልን ይኸውን፡፡

ካደ ሰብ ካብቶም ንአላህ ጥራይ ዝገብኡ ጊባዳታት ሓንቲ ካብኡ ንአላህ ገዲፉ ኣብ ካልእ ዘወግሰ ንሱ መሸሪክ፡ ምስ አላህ ካልእ ሽርካ ዝገብር ከሓዲ ብወልቃዊ ኣምልኾት ናይ አላህ ዘይኣምን ዝብል ሓኩም(ውሳኔ) ይወሃቡ፡፡ ነዚ መርትዖ ዝኸውን አላህ ኣብ ሱራቱል መ-እሚኑን ኣያ 117፡

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ

رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

«መርትዖ ዘይብሉ እናሃለወ ምስ አላህ ካልእ ጎይታ ዝልምን (ዘምልኹ) ሰብ ሕሳቡ ምስ አላህ

ጥራይ ይኸውን: እነሆ ከሐድቲ ፈጺሞም አይድሕኑን'ዮም» ይብላል።

ዱዓ ምግባር ዲባዳ ምኽኒ ዝገልጽ መርተዖ አላህ አብ ሱራቱል ቻፊር ኣዖ 60 ፡

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي

سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

«ኅይታኻ ለምኑኒ ክህበኩም: እቶም ካብ ልመናይ ዝዕበዩ ሰባት ግና ሕሱራት ኮይኖም ንጅሃኑም ክኣትው እዮም በለ» ዝብል እዩ ።

ራሱል ﷺ ድማ ብወገኖም፡

((الدعاء مخ العبادة)) رواه الترمذي

«ዱዓ ጽማቕ ናይ ዲባዳ እዩ» ይብሉ። አብ ካልእ ዘረቦኦም ከኣ ራሱል ﷺ

((الدعاء هو العبادة)) رواه الترمذي

«ዱዓኡ ንገዛኡ ርእሱ ዲባዳ እዩ» ይብሉ።

⦿ ፍርሒ (الخوف)፡ ዲባዳ ምኽኒ አላህ አብ ሱራት ኣሊ ዲምራን ኣዖ 175 ፡

وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (175)

«አይትፍርሐዎም፡ ብሓቂ ምእመናን እንተደኣ ኩንኩም ንዓይ ጥራይ ፍርሐ»ይብል ልተሰፋ ምግባር (الرجاء)፡ ዲባዳ ምኅኒኑ ዝገልጽ ኣላህ ኣብ ሱራቱል ካህፍ ኣዎ 110፡

فَمَنْ كَانَ

يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

«ምስ ኅይትኡ ክራኹብ ተሰፋ ዝገብር ሰብ፡ ሰናይ ግብሪ ይስራሕ፡ ኣብቲ ኣምልኾት ናይ ኅይትኡ ድማ ሓደ'ውን ይኹን ሸርካ ኣይግበር» ይብል።

ልተወኩል ምግባር (التوكل)፡ ዲባዳ ምኅኒኑ ዝገልጽ ኣላህ ኣብ ሱራቱል ማኢዳ ኣዎ 23፡

وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

«ብሓቂ ምእመናን እንተደኣ ኩንኩም ናብ ኣላህ ተጸግዑ (ንኣላህ ተወከሉ)» ዝብልን ከምኡ'ውን ኣብ ሱራት ኣጠላቕ ኣዎ 5፡

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

«ናብ ኣላህ ዝጽጋዕ(ዝወከል) ሰብ ንሱ ይኣኽሎ» ዝበሉን ይኸዉን።

🕯 الرغبة ሃረርታ(ትጽቢት ምግባር) 🕯 الرهبة ፍርሒ ምሓዳርን:

🕯 الخشوع ምንብርካኽን (ኩለንተናኻ ንኣላህ ምግባር)

ዲባዳ ምኽኒኖም ዝገልጽ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱረቱል ኣንቢያእ ኣያ 90።

إِنَّهُمْ كَانُوا

يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ

«ንሳቶም ሰናይ ግብሪ ኣብ ምስራሕ ዝቀላጠፉ (ዝቀዳደሙ) ብሃረርታን ብናይ ኣኽብሮት ፍርሕን ዝልምኑናን ንፃና ተንብርካኽትን እዮም ዝነበሩ» ኢሉ ኣላህ ነቶም ነዚ ነገር ነዚ ዝፍጽሙ ሰባት ይወድሱም።

፳ትሕትና ምግባር (ፍርሐ. الخشية) ዲባዳ ምኅኒኑ
ዝገልጽ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱል ኣልበቀራ
ኣዖ 150 ፡

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَأَخْشَوْنِي

«ኣይትፍርሐዎም ንዓይ ጥራይ ደኣ ፍርሐኒ»
ይብል።

፳ምምላስ (-ቶባ ምባል) الإجابة ፡ ዲባዳ ምኅኒኑ
ዝገልጽ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱ ዙመር ኣዖ
54፡

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ

«ናብ ኅይታኹም ተመለሱ፡ ንዕኡ ወን
ተኣዘዙ» ይብል።

፳ደገፍ ምሕታት الاستعانة ፡ ዲባዳ ምኅኒኑ ዝገልጽ
መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱል ፋቲሐ ኣዖ 5፡

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

«ንግዥ ጥራይ ንግዛእ ካባኻ ድማ ደገፍ ንደሊ»

ዘበሎን: ረሱል ^ﷺ ከኣ ኣብ ዘረቦኦም ፡

((إذا استعنت فاستعن بالله)) الترمذي

«ደገፍ እንተደሊኻ ካብ ኣላህ ጥራይ ደገፍ ድለ» ዘበልዎን ይኸውን።

፪-ቐባ ምሕታት الاستعاذة ፡ ዲባዳ ምኻኑ ዝገልጽ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱ ናስ ኣያ1-2፡

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾

«በቲ ንደቂ-ሰባት ዝፈጠረን ወናኒኦም ዝኾነ ጎይታ እዕቆብ ኣለኹ በል» ይብል።

፪ረዲኤት ምሕታት الاستغاثة ፡ ዲባዳ ምኻኑ ዝገልጽ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱል ኣንፋል ኣያ 9፡

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ

مُرْدِفِينَ ﴿١﴾

«ንጎይታኹም ረዲኤት ዝሓተትኩሙሉን ንሱ ከኣ ተኸታተልቲ ብዝኾኑ ሽሕ መላኪካታት

ከሕግዘኩም እየ ከብል ዝመለሰልኩም እዋንን ዘክሩ» ዝበሉ ይኸውን።

፪ምሕራድ **الذبح**፡ ንቑርባን ኢልካ ዝሕረድ ኩሉ ዲባዳ ምኻኒ ዝገልጽ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱል ኣንፃም ኣይ 162፡

﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٢﴾﴾

﴿لَا شَرِيكَ لَهُ ۗ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١١٣﴾﴾

«ኣ መሓመድ ብርገጽ ሰግዳይ፡ ሕሩደይ፡ ህይወተይ (ህላወይን)፡ ሞተይን፡ ኩሉ ነቲ ዓለማት ዝፈጠረ ኣላህ እይ፡ ንዕኡ ሽርካ ዝበሃል የብሉን፡ ብኡኡ እየ'ውን ተኣዚዘ፡ ኣነ ድማ ቀዳማይ ዘስለምኩ እየ በል» ይብል። ረሱል ﷺ ከኣ ብወገኖም፡

((لعن الله من ذبح لغير الله)) رواه مسلم

«ንኣላህ ገዲፉ ንኻልእ ንቑርባን ኢሉ ዝሕረድ፡ ኣላህ ይርገሞ ካብ ርህራሄኡ የውጽኣሎ» ይብሉ።

፪መብጽዓ ምእታዉ **النذر**፡ ዲባዳ ምኻኒ ዝገልጽ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱ ኣልኢንሳን ኣይ 7፡

يُؤْفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

«መብጽዓኦም ይፍጽሙ ካብቲ መከራኡ ተሰፋሕፋሒ ዝኾነ መዓልቲ'ውን ይፈርሑ እዮም» ዝበሎ ይኸውን።

እቲ ካልኣይ መሰረት ከኣ ሃይማኖት እስልምና ብመርትዖ ምፍጥጥ እዩ።

ሃይማኖት እስልምና ማለት ብውልቃውነት ናይ ኣላህ ኣሚንካ ክትቅበል ንዕኡ ተኣዚዝካ ክትምራሕ፡ ካብ ሽርክን ሰብ ሽርክን(ሽርኪ ካብ ዝገብሩ ሰባት) ናጻ ክትከውን ማለት'ዩ።

እስልምና ሰለስተ ደረጃታት ኣለውዎ ፡

ኢስላም ኢማን ኢሕሳን ይበሃሉ፡
ንነፍሲ ወከፍ ደረጃ ድማ ናይ ዝእርእሱ
ዓንድታት ኣለውዎ።

ኢስላም الإسلام፡ ኢስላም ኣመ-ሽተ ዓንድታት
ኣለውዎ። ንሳቶም ከኣ፡

1. شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمد رسول الله ፡ ብዘይካ ሓደ
ኣላህ ካልእ እነምልኹ የለን መሓመድ ድማ
ልኡኹ ናይ ኣላህ እዩ ኢልካ ምምስካር፡

2. إقامة الصلاة ፡ ሰባት ብግቡእ ምቛም (ምስጋድ)፡

3. إيتاء الزكاة: ዘካት ምሃብ:

4. وصوم رمضان: ወርሒ ሮሞዳን ምጻምን:

5. وحج بيت الله الحرام: ናብ ካዕባ ኬድካ ሓጅ ምፍጻም እዮም።

شهادة أن لا إله إلا الله: ብዘይካ ሓደ ኣላህ ካልእ እነምልኹ የለን: ንዝብል ምምስካር መርተዖ ዝኸውን ኣላህ ኣብ ሱራት ኣልዒምራን ኣዖ 81:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا

إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

«እነሆ ኣላህ ብዘይካ ንሱ ካልእ ጎይታ ከምዘየለ ባዕሉ መስኪሩ እዩ: መላኢካታትን ሰብ ፍልጠትን'ውን ከምኡ መስኪሮም እዮም: ብፍትሒ ዝቐመ ጎይታ: ብዘይካ ንሱ ካልእ ጎይታ ዝበሃል የለን: ንሱ ተፃዋትን ጥበበኛን'ውን እዩ» ይብል።

-ትርጉም ናይ لا إله إلا الله ብዘይካ ሓደ ኣላህ ብግቡእ እንግዘኡን እነምልኹን የለን: ማለት እዩ: - لا إله (ዝምለኹ የለን) ማለት ንኣላህ ገዲፍካ ማለት ብዘይካ ኣላህ ካልእ ዝምለኹ ዘበለ ኩሉ ምንጻግ ማለት'ዩ።

- በእስላም (ብዙሃን አላህ) ማለት መግዛእቲ (ዲባዳ) ንአላህ ዝግበእ ምኽኒ ከምቲ ኣብ ግዝእቲ ንዕኡ ሽርካ ዘይብሉ ኣብ ኣምልኹቲን መግዛእቲን (ዲባዳ) 'ውን ሽርካ ከምዘይብሉ ምርግጋጽ ማለት 'ይ። ብዝበለጸ ንትርጉማ ዘብርህ እዚ ዝሰዕብ ቃል ናይ አላህ ኣሎ። አላህ ኣብ ሱሪቲ ዙኸሩ ኣደ 26-28 ፡

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ

﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً

﴿٢٨﴾ فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

«ኢብራሂም ንአቡኡን ህዝቡን ኣነ ካብቶም ንሰኻትኩም ተምልኹዎም ዘለኹም ነገራት ኩሎም ነጻ እዩ፡ ብዙሃን እቲ ዝፈጠረኒ ጎይታ፡ ኣነ ንዕኡ ጥራይ እዩ ዘምልኹ፡ ብርግጽ 'ውን ንሱ ናብ ቅኑዕ መገዲ ከመርሓኒ እዩ' ዝበለሉ እዋን ዘኸር ብድሕሪኡ ዝመጹ ወለድኡ ብሓደ አላህ ናብ ምእማን መታን ከምለሱ ከኣ ንጻኣ ነባሪት ቃል ዝበራ» ይብል።

ኣብ ሱሪት ኣልዲምራን ኣደ 64 'ውን አላህ ፡

قُلْ يَتَّاهِلَ الْكَيْتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا
 اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِءَ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن
 تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

«ኣ ኣቲም ሰብ መጽሓፍ ኣብ መንጎናን መንጎ
 ኹምን ትኸክለኛ (ቅኑዕ) ናብ ዝኾነ ቃል ንዑ፡
 (ንሱ ድማ) እንተርፎ ንኣላህ እንተዘይኮይኑ
 ንኻልእ ከይንግዛእ ምስኡ ዝኾነ ደኹን ሽርካ
 ከይንገብር ንኣላህ ገዲፍና ገሌና ንገለ ኣማልኸቲ
 ጌርና ከይንሕዝን ዝብል እዩ በሎም። እንብልና
 እንተደኣ ኢሎም ንሕና ኣሰላም ምኻና መስክሩ
 በልዎም» ይብል።

— شهادة أن محمدا رسول الله -
 እዩ፡ ናይ ዝልብ ምስክር መርትዖ ዝኾውን ኣላህ
 ኣብ ሱሪቱ ተዉባ ኣዖ 128:-

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
 بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٨﴾

«ብርግጽ ካብ ዓሌትኩም (ካብ ነበሰኹም)
 ሽግርኩም ንዕኡ ኣዝዩ ዝኸብዶ ብናታትኩም

እምነት(ምእማን) አዝዩ ዝግደስ ብምእመናን ድማ
አዝዩ ርህሩህን ለዋህን ዝኾነ ልኡኽ'ዩ መጸእኩም
ዘሎ» ይብል። ከምኡ'ውን አላህ ኣብ
ሱሪቱል ፊትሕ ኣያ 29:-

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

«መሓመድ ልኡኽ ናይ አላህ እዩ፡ እቶም
ምስኡ ዘለው ሰዓብቲ ኣብ ልዕሊ ከሓድቲ
ተረርቲ ክኾኑ ከለው ኣብ ነንሕድሕዶም ግና
ርህሩህት እዮም» ይብል።

-ንሰላትን ዘካትን መብርሂ (ተፍሲር) ናይ
ተውሒድን ዝኾነውን መርትዖ፡ አላህ ኣብ ሱሪቱል
በዩናህ ኣያ 5፡

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ

وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ﴿٥﴾

«ንሰላትን ዝተኣዘዘዎ እኮ ኣምልኾት(ዲባዳ)
ንአላህ ጥራይ ብምግባር ብቅኑዕ ልቢ
ንኸግዘኡ፡ ካልእ ገዲፎም ነቲ ቅኑዕ ሃይማኖት
ንኸከታተሉ ሰላት ብግቡእ ንኸሰግዱን

(ንኸቆሙን) ዘካት ንኸውጽኡን ጥራይ እዩ። እዚ እዩ ድማ እቲ ቅኑዕ ሃይማኖት» ይብል።

-ንጾም ዝኸውን መርትዖ ከኣ ኣላህ ኣብ ሱራቱል በቀራህ ኣዖ 183 ፡

يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن

قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

«ኣ ኣቲም ዝኣመንኩም ሰባት፡ ጎይታ ከምቲ ነቶም ቅድሚኹም ዝነበሩ ህዝብታት ጾም ዝወሰነሎም ካብ መቐጻዕቲ መታን ከትድሕኑ ንዓ ካትኩም ውን ጾም ወሲኑልኩም ኣሎ።»

-ንሓጅ ዝኸውን መርትዖ ድማ ኣላህ ኣብ ሱራት ኣልዒምራን ኣዖ 97 ፡

فِيهِ ءَايَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَن دَخَلَهُ كَانَ ءَامِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ

حِجُّ الْبَيْتِ مَن أَسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ

الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾

«ካዕባ ንምብጻሕ ከእለት ንዘለዎም ሰባት ኣላህ ሓጅ ንኸፍጽሙ ግዴታ ገይሩሎም ኣሎ። ነዚ ዝኸሓደ ሰብ ድማ ኣላህ ካብ ፍጡራት ዘይደሊ ነብሱ ዝኸኣለ ጎይታ እዩ» ይብል።

ኢማን- ايمان (እምነት)፡፡ ጨናፍር ናይ ኢማን ሰብዓን ገለን ክኸውን እንከሎ እቲ ዝለዓለ ደረጃኡ (በዘይካ ካደ ኣላህ ካልእ እነምልኹ የለን) ዝብል ቃል ክኸውን እንከሎ እቲ ዝተሓተ ደረጃኡ ድማ ዝንዳእ ነገር ካብ መገዲ ምእላይ እዩ። ካያእ(ምሕፋር) 'ውን ካደ ካብቲ ጨናፍር ናይ ኢማን እዩ። እቶም ቀንዲ ዓንድታቱ ድማ ሽዱሽተ እዮም፡፡

- 1- أن تؤمن بالله - ብኣላህ ምእማን፡፡
  - 2- وملائكته - ብመላኢካታቱ
  - 3- وكتبه - ብመጻሕፍቱ
  - 4- ورسله - ብልኡኻቱ
  - 5- واليوم الآخر - ብመጨረሻታ መዓልትን
  - 6- وبالقدر خيره وشره - በቲ ሕማቕን ጸቡቕን ቀደር (ውሳኔ) ምእማን'ዩ።
- ናይዚ መርትዖ፡ ኣላህ ኣብ ሱራቲል በቀራህ ኣዖ 177፡

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ

«ሰናይ ግብሪ ማለት እኮ ገጽኩም ናብ ምብራቕን ምዕራብን ምዛር ማለት ኣይኮነን፡ እንታይ ደኣ ሰናይ ግብሪ ማለት ብኣላህ፡

ብመጨረሻታ መዓልቲ፡ ብመላኢካታት፡
ብመጸሕፍትን ነቢያትን ምእማን'ዩ» ይብል።
ናይ ቀደር መርትዖ ድማ አላህ አብ
ሱረቱል ቐመር ኢዮ 49፡

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

«ንሕና ንኹሉ ነገር ብቐደር(ብልክዕ) ኢና
ፈጠርናዮ» ይብል።
ሰናይ ግብሪ ስኦን ኢሕሳን ሓደ ዓንዲ እዩ
ዘለዎ፡ ንሱ ድማ ትርጉሙ ዝሓዘ ኮይኑ፡ «ንሰኻ
ንአላህ ልክዕ ከም እትራኦ ዘለኻ ጌርካ ክትግዝኦ፡
ወላ እኪ ንሰኻ አይትርአዮ ድኣምበር ንሱ
ይርእዮካ ከምዘሎ ፈሊጥካ ብቐንዕና ክትግዝኦ
ማለት'ዩ»። ናይዚ መርትዖ ድማ አብ ሱረት
አናሕል ኢዮ 128፡

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

«ብርግጽ አላህ ምስቶም ፈራህቲ ረቢ ዝኾኑን
ምስቶም ሰናይ ግብሪ ዝሰርሑን ሰባት'ዩ ዘሎ»
ዝበሎ፡ አብ ሱረት አሹዓራእ ኢዮ 218-220፡

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾ الَّذِي يَرْنُكَ حِينَ
 تَقُومُ ﴿٢١٨﴾ وَتَقْلُبُكَ فِي السَّجْدَيْنِ ﴿٢١٩﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

«ናብቲ ተግዋትን ርህሩህን ዝኾነ ጎይታ ተጸጋዕ(ተወከል): እቲ ንሰግዳን ኣብ ትትንሳኣሉ እዋን(ዝርእዩካ) እቲ 'ውን ኣብ መንጎ ሰጋዶ ኣብ ትንቀሳቐሰሉ እዋን ዝርእዩካ ጎይታ ናብኡ ተጸጋዕ: ንሱ ሰማዕን ፈላጥን ጎይታ እዩ» ዝበሉን:: ከምኡ'ውን ኣብ ሱሪት ዩኑስ ኣዎ 61:

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْءَانٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا

كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ

«ኣብ ዝኾነ ደኹን ጉዳይ ኣብ እትህልዉሉ እዋን: ዝኾነ ደኹን ክፋል ካብ ቁርኣን ኣብ እትንብቡሉ እዋን: ዝኾነ ደኹን ተግባር ኣብ እትፍጽሙሉ እዋን: ንሰኻትኩም ኣብኡ ኣብ ዘለኹምሉ እዋን ንሕና ንከታተሰኩም ኢና» ዝበሉን ደኹውን::

ካብ ሱና ናይ ረሱል ﷺ ነዚ መርትዖ
 ዝኸውን ኢኑ ዝውቱር ዝኾነ ብሓዲስ ጂብራል
 ዝፍለጥ ኣሎ: ንሱ ድማ:

عن عمر ابن الخطاب رضى الله عنه قالك ((بينما نحن جلوس عند
 رسول الله ﷺ ذات يوم إذ طلع علينا رجل شديد بياض الثياب شديد
 سواد الشعر لا يرى عليه أثر السفر ولا يعرفه منا أحد حتى جلس إلى
 النبي ﷺ فأسند ركبتيه إلى ركبتيه ووضع كفيه على فخذيه وقال :
 يا محمد أخبرني عن الإسلام: فقال رسول الله ﷺ (الإسلام أن تشهد أن
 لا إله إلا الله وأن محمد رسول الله وتقيم الصلاة ، وتؤتى الزكاة، وتصوم
 رمضان، وتحج البيت ان استطعت إليه سبيلا) قال صدقت، فعجبنا له
 يسأله ويصدقه، قال: فأخبرني عن الإيمان، قال: (أن تؤمن بالله،
 وملائكته، وكتبه، ورسوله، واليوم الآخر، وتؤمن بالقدر خيره وشره.)
 قال: صدقت. قال فأخبرني عن الإحسان، قال: (أن تعبد الله كأنك
 تراه فإن لم تكن تراه فإنه يراك.) قال: فأخبرني عن الساعة قال:
 (ما المسئول عنها بأعلم من السائل.) قال: فأخبرني عن أماراتها، قال:
 (أن تلد الأمة رببتها، وأن تري الحفاة العالة رعاء الشاء، يتطاولون

في البنيان.) ثم انطلق مليا، ثم قال: (يا عمر أتدري من السائل؟) قلت:

(الله ورسوله أعلم) قال: (إنه جبريل أتاكم يعلمكم دينكم.) رواه مسلم

«ዐ-መር ቢን ኸጣብ ረቢ ይርደዮሉም፡ ካብ ዕለታት ሓደ መዓልቲ ንሕና ምስ ነብይ ﷺ ኮፍ ኢልና እንከሎና፡ ሓደ ኣዝዩ ጸዕዳ ከዳውንቲ ዝለበሰ፡ ኣዝዩ ጸሊም ጸጉሪ ዘለዎ፡ ናይ ገደባይ ምልክት ዘይረኣዮ፡ ወላ ሓደ'ውን ካባና ዝፈልጦ ዘዩለ ሰብኣይ መጻና'ሞ ኣብራኹ ናብ ኣብራኽ ናይ ነብይ ኣደጊፉ ኣእዳው ኣብ ልዕሊ ሰለፉ ኣንቢሩ ብትሕትና ኮፍ ድሕሪ ምገል፡ ኣ መ-ሓመድ ብዛዕባ እስላምና እስኪ ግለጸለይ ከብል ሓተተ። ረሱል፤ ከምልሱ ከለው፡ (እስላምና ማለት፡ 1-ብዘይካ ሓደ ኣላህ ካልእ ብሓቂ ዝምለኽ ከምዘዩለን፡ መ-ሓመድ'ውን ልኡኽ ናይ ኣላህ ምኽኒት ምምስካር፡ 2-ሰላት ብግቡእ ምስጋድ፡ 3-ዘካት ምውጻእ፡ 4-ወርሒ ሮሞዳን ምጻምን፡ እንተተኸለለካ ናብ ካዕባ ኬድካ ሓጅ ምፍጻምን እዩ) በልዎ። ሓቕኻ ከኣ በለ። ሽዕኡ ንሕና ሓቲቱ ከብቅዕ ተመሊሱ ሓቕኻ ምገሉ፡ ኣዝዩ ኣገረመና። ቀጺሉ ብዛዕባ ኢማን(እምነት)'ውን እስኪ ግለጸለይ በለ፡ ኢማን ማለት ብኣላህ፡ ብመላኢካታቲ፡ ብመጻሕፍቲ፡ ብልኡኻቲ፡ ብመጨረሻታ መዓልቲን በቲ ዝተወሰነ ጸቡቕን ሕማቕን(ብቕደር) ክትኣምን እዩ በልዎ። ደጊመ'ውን ሓቕኻ በለ፡ ቀጺሉ ከኣ፡

ብዛዕባ ኢሕሳን (ሰናይ ግብሪ) በል ግለጸለይ በሎም ኢሕሳን ማለት ንኣህ ልክዕ ከምኣትሪኦ ዘለኻ ጌርካ ከትግዘኦ ወላኻ ንሰኻ ኣይትርኣዮ ደኣምበር ንሱ ይርእዮካ እዩ ዘሎ) በልዎ። ብዛዕባ መጨረሻ መዓልቲ ድማ እስኪ ግለጸለይ በለ፡ (ብዛዕባኣ ተሓታቲ ካብ ሓታቲ ኣብሊጹ ዝፈልጦ የብሉን) በልዎ። በል እስኪ ብዛዕባ ምልክታታ ሓብረኒ (ንገረኒ) በለ፡ (ባርያ ኣዛዚታ ኣብ ትወልደሉ፣ ዕሩቓት ጥራሕ ኣእጋሮም ዝኸዱ፣ ሱኡናት፣ ንሶት ናይ ኣጣል ዝነበሩ ሰባት ሃብቲሞም ኣብ መንደቕ ምህናጽ ከወዳደሩ ከትርኢ ከለኻ) በልዎ። ወዮ ሓታታይ ሽዑ ንሽዑ ከደ'ሞ፡ ድሕሪ ቁሩብ እዋን ረሱል (ኦ ዑመር እቲ ሓታታይ መን ምኻኒ ትፈልጦ ደ?) ከብሉ ሓተቲኒ፡ ኣነ ከኣ ኣህን ረሱልን ይፈልጡ፡ በልኩዎም (እምበኣር ንሱ ጅብሪል እዩ ሃይማኖትኩም ንኸፍልጠኩም እዩ መጸእኩም ዝነበረ)፡ በሉኒ» ዝበሎ ይኸውን።

እቲ ሳልሳይ መሰረት ድማ ንኩባይና መሓመድ ምፍላጥ'ዩ።

ንሶም-መሓመድ ወዲ ዓብዱላህ ወዲ ዓብዱልመጠሊብ ወዲ ሃሽም እዮም። ሃሽም ካብ ቁረይሽ፡ ቁረይሽ ካብ ዓረብ፡ ዓረብ ድማ ካብ ዘርኢ ኢሰማዒል ወዲ ኢብራሂም እዮም፡ ንኩባይናን ንዕኡን ዝለዓለ ሰላምን ርህራህን ናይ ኣህ ይውረደም።

ዕድሜአም ሱላን ሰለስተን(63) እዩ፡
 ኣርባዓ(40) ዓመት ቅድሚ ነብይ ምኽኒኖም
 ከሕልፍዎ ከለው ዕስራን ሰለስተን 23 ዓመት ከኣ
 ነብይን ልኡኸን ብምኽን ኣሕለፍዎ፡ اقرء
 ኣንብብ ብእትብል ኣያ «ነብይ» ክኾኑ ከለው
 يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ኣ ኣታ ክዳን ተደራራባካ ዘለኻ፡
 ብእትብል ኣያ ከኣ ረሱል ኮኑ። ዓዶም መካ
 እዩ፡ ኣላህ ካብ ሸርኪ ንኸጠንቅቁ ናብ ተውሒድ
 ድማ ክጽወዑ ልኡኸዎም። ናይዚ መርትዖ ኣላህ
 ኣብ ሱራቱል ሙደሲር ካብ ኣያ 1-7፡

يٰٓأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَتَيَّابِكَ فَطَهِّرْ
 ﴿٤﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمُنْ بِتَسْتَكْبِرْ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾

«ኣ ኣታ ክዳን ተደራራባካ ዘለኻ፡ ተንስእ
 ኣጠንቅቅ ንካይታኻውን ኣተዓባብይ(ኣኸብር)
 ክዳንካ'ውን ኣጽርይ፡ ካብ ጣኦት'ውን ረሓቅ
 ዝያዳ ንኸህቡኻ ኢልካ'ውን ኣይትለግስ፡ ምእንቲ
 ካይታኻ ኢልካ'ውን ተዓገስ» ይብል። ትርጉም

﴿٢﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ

ናይ ካብ ሸርኪ ኣጠንቅቅ
 ናብ ተውሒድ ከኣ ጸወዕ ማለት'ዩ። ትርጉም

﴿٣﴾ وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ

ናይ- ንካይታኻ ብተውሒድ

ኢታዓባብዮ ተግባራትካ ከአ ካብ ሸርኪ አጽርዮ

وَالرُّجْزَ فَأَهْجُزْ ﴿٥٠﴾

ማለት 'ዩ። ትርጉሙ ካብ ጣኦት ርሓቕ። ካብአም ምርሓቕ ዝፍጸም ከአ ካብአቶምን ካብ ዘምልኽዎምን ብምርሓቕን ካብአምን ካብ ዘምልኽዎምን ናጸ ብምኳንን እዩ።

ረሱል ﷺ ነዚ ንኸፍጽሙ ዓሰርተ(10) ዓመት ወሲዱሎም ካብኡ ናብ ሰማይ ዓረጉ'ሞ ኣብታ ለይቲ እቲኣ ሓሙሽተ ሰለዎት(ሰግዳን) ተኣዚዘም። ኣብ መካ ሰለስተ ዓመት ጥራይ ሰጊዶም ብድሕሪኡ ናብ መዲና ስደት(ሂጅራ) ንኸገብሩ ተኣዘዙ።

ሂጅራ ማለት ካብ ዓዲ ሸርኪ ናብ ዓዲ እስልምና ካብ ዓዲ ቢድዓ ናብ ዓዲ ሱና ምስጋር ማለት 'ዩ። ሐክሙ(ወ-ሳኒኡ) ድማ ነዛ ህዝቢ 'ዚኣ (እስልምና ንዝኸተል ኩሉ) ዓዲ ሸርኪ ገዲፉ ናብ ዓዲ እስልምና ንኸሃጅር። ዓዲ ቢድዓ ገዲፉ ናብ ዓዲ ሱና ንኸሃጅር ግዴታ እዩ። እዚ ነገር እዚ ከአ ጸሓይ ብምዕራብ ከሳብ እትወጽእ ቀጸሊ እዩ። ናይዚ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቱ ኒሳእ ኣያ 97-99 ፡

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا
 مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا
 فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ
 الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا
 ﴿٩٨﴾ فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا ﴿٩٩﴾

«እቶም ንእምነቶም ከብሉ ሂጅራ ብዘይምግባርም
 ዓመጽቲ ነብሶም ዝኾኑ እሞ ኸኣ መላኢካታት
 /ኣብ በድር/ ዝቐተልዎም ሰባት(መላኢካታት
 ንዓኣቶም) ኣብ ምንታይ ኔርኩም በልዎም፡
 ንሕና ኣብ መሬት ጭቁናት ኔርና በሉ፡ መታን
 ከትሰደዱ መሬት ናይ ኣላህ ገፉሕ ኣይነበረትን
 ድያ? በልዎም፡ እዚኣቶም መናበራቶም ጆሃኑም
 እያ ከንደይ ትኸፍእ መምለሲት እያ ኸ? ብዘይካ
 እቶም ድኹማት ተበላሒቶም ዘይከእሉን መንገዲ
 ዘይፈልጡን ዝኾኑ ደቂ-ተባዕትዮን
 ደቂ-አንስትዮን፡ ቆልዑትን፡ ነዚኣቶም ብርግጽ
 ኣላህ ምሕረት ከገብረሎም እዩ፡ ኣላህ እኮ ይቐረ
 በሃሊ መሓሪ እዩ» ዝበሉን ከምኡ'ውን ኣብ
 ሱሪቲል ዓንከቡት ኣያ 56፡

يَعْبَادِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَأَيُّيَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

«አ አቲም ዝአመንኩም ባሮተይ ብርግጽ መሬተይ ገፋሕ እያ፡ ስለዚ ንዓይ ንብሕተይ ጥራሕ ተገዝኡ» ዝብሉን ይኸውን።

ሸኸ አልበቆዊ (البغوي) ረቢ ይርሓመሉ ብዛዕባ እዘን ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሳ ዓንቀጻት መውረዲአን ምኽንያት (ሰቡብ ኣንዙል) ክገልጹ «እንተ ናይታ ቀዳመይቲ (ሱረት ኒሳእ) መውረዲ ምኽንያት ገለ ሰባት ካብ ተቐማጦ መካ ዝመስለሙ ኔሮም እንተኾነ ግና ምስ ረሱልቲኹም ሂጅራ ከይከዱ ኣብ መካ ተረፉ ፈተነ ወሪድዎም ገለ ካብኣቶም ኣብ በድር ምስ ሙሽሪኪን ተሰለፎም ኣንጻር እስልምና ተዋግኡ በዚ ምኽንያት'ውን ኣላህ ምኽኒቶም ኣይተቐበሉን እኳ ደኣ ዓስቦም ጀሃኑም ገበሩ»።

«ናይታ ካልአይቲ (ሱረት ዓንከቡት) ንኸትወርድ ምኽንያት ዝኾነ ኸኣ ገለ ሰባት'ውን ካብ ሙስሊሚን ሂጅራ ከይከዱ ኣብ መካ ዝተቐመጡ ኔሮም፡ ንሳቶም ግና ድኹማት መገዲ ዘይፈልጡን ኣረገውትን ቆልዓ ሰበይትን ብኻልእ ቅቡል ምኽንያት ዝተረፉ ሰባት ስለ ዝኾኑ ኣላህ

ምእመናን ኢሉ ጸዊዑዎም፡ ሂጅራ ንኸገብሩ ድማ
አተባቢዑዎም» ይብል ።

ሂጅራ ነባሪ ምኅኒኑ ዝገልጽ ዘረባ ናይ
ራሱልﷺ፡

((لا تتقطع الهجرة حتى تتقطع التوبة ، ولا تتقطع التوبة
حتى تطلع الشمس من مغربها))

«ሂጅራ አየቋርጽን'ዩ ከሳብ ቶባ ዘቋርጽ፡
ቶባ'ውን አየቋርጽን'ዩ ከሳብ ጸሓይ ብምዕራብ
ትበርቕ» ዝበልዎ ይኸውን።

ራሱልﷺ ኣብ መዲና ክቕመጡ ምስ
ጀመሩ ዝተረፈ ሕግታት ናይ እስልምና ማለት
ከም ዘካት ጸም ሓጅ ኣዛን ናብ ጽቡቕ ምእዛዝ
ካብ ሕማቕ ምውጋዝን ካልኣት ሕግታትን
ተኣዘዙ። ነዚ ንኸፍጽሙ ዓሰርተ(10) ዓመት
ወሲዱሎም፡ ሃይማኖት ነባሪ ኮይኑ ንሰምﷺ ግና
ካብዛ ዓለም ብሞት ተፈልዩ፡ ካብዛ ዓለም ይፈለዩ
ደኣምበር ጽቡቕ ዘበለ ኩሉ ንሰዓብቶም
ሓቢሮም እዮም፡ ካብ ሕማቕ ዝኾነ ኩሉ'ውን
ንሰዓብቶም ኣጠንቂቕሞም እዮም።

እቲ ራሱልﷺ ንሰዓብቶም ዝሓበርዎም
ጽቡቕ ነገር ተውሒድን(ውልቃዊ ኣምልኹት
ናይ ኣላህ ምዕቃብ) ኣላህ ዝፈትዎ ዝረድዮሉን
ዝቅበሉን ዘበለ ኩሉ ክኸውን ከሎ፡ እቲ
ንሰዓብቶም ዝኸልከልዎም ሕማቕ ነገር ድማ

ሽርክን ካልእ አላህ ዝጸልኦን ዘይቅበሎን ዘበለ ኩሉ እዩ። አላህ ንዐኡም ዝለኣኹም ንዝተፈልዮት ቀቢላ ዘይኮነስ ንመላእ ህዝቢ እዩ። ደቅ-ሰባትን ኢጋንንትን ብጠቕላላ ንኩባይ ንኸእዘዙ ግዴታ ጌርዎ እዩ። ናይዚ መርተዖ ዝኸውን አላህ አብ ሱሪቱል አዕራፍ ኣዖ 158።

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا

«ኦ አቲም ደቂ ሰባት ኣነ ናባኻትኩም ናብ ኩሉኹም ዝተለኣኹኩ ልኡኽ ናይ አላህ እዮ። በሎም» ይብል። አብ ሱሪቱል አሕቃፍ ኣዖ 29 አላህ።

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْءَانَ

«ኦ መሓመድ ገለ ጉጅለ ካብ ኢጋንንቲ ቁርኣን ንኸሰምዑ ናባኻ ዝለኣኸናልካ እዮን ዘኸር» ይብል።

አላህ ብረሱል ﷺ ኣቢሉ ሃይማኖት መሊእዎ እዩ። ናይዚ መርተዖ አላህ አብ ሱሪቱል ማኢዳ ኣዖ 3።

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ
الْإِسْلَامَ دِينًا

«አነ ሎሚ ንዓኻትኩም ሃይማኖትኩም መሊክልኩም እየ፡ ሸሻየይ'ውን አብ ልዕሌኹም መሊክዮ(ፈጺመዮ) እየ፡ ሃይማኖትኩም እስልምና ንኸኸውን ድማ ንዓኻትኩም ፈትየልኩም አለኹ» ይብል።

ረሱል ﷺ ከም ዝሞቱ መርተዖ ዝኸውን አላህ አብ ሱረት ዙመር አያ 30 ፡

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَّيِّتُونَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ

تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

«ንስኻ መዋቲ ኢኻ፡ ንሳቶም'ውን መወቲ እዮም፡ ብድሕሪኡ ንስኻትኩም አብ የውመልቂያማ አብ ቅድሚ ኅይታኹም ነንሕድሕድኩም ክትከራኸሩ ኢኹም» ይብል። ሰባት ድሕሪ ምሚቶም ክትንስኡ እዮም። ነዚ አመልኪቱ አላህ አብ ሱረት ጣሃ አያ 55፡

﴿ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴾ ﴿٥٥﴾

«ካብኡ(ካብ መሬት) ፈጠርናኩም ናብኡ ወን ከንመልሰኩም ኢና፡ ካልኣይ ግዜ ወን ካብኡ ከወጽኣኩም ኢና» ይብል። ከምኡ ወን ኣብ ሱረት ኑሕ ኣያ 17-18 ፡

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ

إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾

«ኣላህ ካብ መሬት ፈጠርኩም ብድሕሪኡ ወን ናብኡ ከመልሰኩም ይ፡ ብድሕሪ ወን ካብኡ ከወጽኣኩም እዩ» ይብል። ብድሕሪ ትንሳኤ ከኣ ብተግባርም ክሕሰቡ እዮም፡ ናይ ተግባርም ዓሰቢ ወን ክረኽቡ እዮም። ነዚ ብዝምልከት ኣላህ ኣብ ሱረቱ ነጅም ኣያ 31፡

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسْتَوُوا بِمَا عَمِلُوا

وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾

«ነቶም ሕማቅ ዝሰርሑ ብዝሰርሕዎ ክኸፍሉም እዮ፡ ነቶም ጸቡቅ ዝሰርሑ ድማ ጀና ክኸፍሉም እዮ» ይብል።

ብትንሳኦ ዝኸሕድ ሰብ ሑክሙ(ፍርዱ) ካፍር እዩ። ነዚ መርትዖ ዝኸውን ኣላህ ኣብ ሱራት ተቓቡን ኣዖ 7፡

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا

عَمِلْتُمْ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾

«እቶም ዝኸሓዱ ሰባት ፍጹም ዘይትንስኡ ኮይኑ ተሰማረዑዎም፡ ፍጹም ከምኡ ኣይኮነን። ኦ ሙሐመድ በቲ ጎይታይ ይኹነኒ ብርግጽ ክትትንስኡ ኢኹም፡ ብድሕሪኡ ብዝሰራሕኩሙዎ ኩሉ ክትንገሩ ኢኹም። እዚ ከኣ ንኣላህ ኣዝዩ ቀሊል እዩ፡ በሎም» ይብል።

ኣላህ ንልኡኻቲ ዝለኣኹም፡ ነቶም ንብሕቲ ዝግዝእዎ ደቂ ሰባት ብጀና ንኸበስሩ ነቶም ሽርኪ ዝገብሩ ድማ ካብ መቐጻቲ ናይ ሓዊ ንኸጠንቑቁ'ዩ ሊኢኹዎም። ናይዚ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራቲ ኒሳእ 1665፡

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

« ደቅ ሰባት ኣብ ቅድሚ ኣላህ መርትዖ ንኸየቅርቡ(ኣይፈለጥናን ንኸይብሉ) ኣበሰርትን ኣጠንቀቓትን ዝኾኑ ልኡኻት ልኢኸና» ይብል።

መጀመርታ ዝተላእከ ልኡኽ ኑሕ ^{السُّلَيْمَانِ} እይ፡ ናይዚ መርትዖ ኣላህ ኣብ ሱራት ኒሳእ ኣያ 163፡

♦ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ۗ

«ንሕና ከምቲ ንኑሕ ብድሕሪኡ ዝነበሩ(ንዝመጹ) ነቢያት ዝለኡኸና ንዓኻ'ውን ልኢኸናካ ኢና» ይብል።

ኣላህ ካብ ነብይ ኑሕ ከላዕ ነብይ መሓመድ ዝላኡኸም ልኡኻት ንኣላህ ንብሕቱ ጥራይ ኣምልኹ ኢሎም ዝእዘዙን ካብ ጣኦት'ውን ራሓቕ ብምባል ዝኸልከሉ'ዮም ኔሮም» ነዚ መርትዖ ዝኸውን ኣላህ ኣብ ሱራቱ ናሕል ኣያ 36፡

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

«ናብ ኩሎም ህዝቢ ንኣላህ ተገዝኡ ካብ ጣኦት'ውን ራሓቕ ብምባል ብርግጽ ልኡኽ ልኢኸና ኢና» ይብል።

አላህ ንደቅ-ሰባት ብጣኦት ንኸኸሕዱ ብቁልቃውነቱ ንኸአምኑ ግዴታ ገደርሎም እዩ። ኢብኒ ልቀይምይም ረቢ ይርሓመሉ ብዛዕባ እንታይነት ናይ ጣኦት ከምዚ ይብል፡

ጣኦት ማለት፡ ደረት ዝጣሓሰ ባርያ፡ ሰባት ንአላህ ገዲፎም ንዕኡ ዘምልኸዎ ዝኸተልዎ ዝምእዘዎ እዩ። ቁጽሪ ናይ ጣኦታት ማእለያ ዘይብሉ ብዙሕ እኳ እንተኾነ እቶም ቀንዲ ካብአቶም ግና እዞም ዝስዕቡ ሓሙሽተ እዮም፡

- 1-ኢብሊስ(ሰይጣን)
- 2-እናፈተወ ዝግዝእዎ(ንኸግዝእዎ ዝፈቱ)፡
- 3-ንኸምልኸዎ ሰባት ዝፃደመ፡
- 4-ገለ ካብቶም ሱዉር ነገራት (ዲልመልቆይብ) እፈልጥ'የ ዝበለን፡
- 5-በቲ አላህ ዘውረዶ ቁርኣን ገዲፉ ብኸልእ ዝፈረደን ኢዮ።

ናይዚ መርትዖ ዝኸውን አላህ ኣብ ሱሪቱል በቀራህ ኣዎ 256፡

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ

عَلِيمٌ

«አብ ሃይማኖት ምግዳድ ዝበሃል የለን፡ ብርግጽ እቲ ቅኑዕ መንገዲ ካብቲ ጎባጥ ተገሊጹ እዩ። እቲ ብጣኦት ከሒዱ ብኣላህ ዝኣምን ሰብ ብርግጽ መብተኹ ዘይብላ ጽንዕቲ ገመድ ሓዘ(ጨበጠ)፡ ኣላህ ድማ ሰማዕን ፈላጥን እዩ» ይብል።

አብ ሱራት ናሕል ኣያ 36'ውን ኣላህ፡

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

«ናብ ኩሎም ህዝቢ ንኣላህ ተገዝኡ ካብ ጣኦት'ውን ርሓቑ ዝብል ልኡኽ ብርግጽ ልኡኽና ኢና» ይብል። ከምኡ'ውን ኣላህ አብ ሱራት ኣሊ ዲምራን ኣያ 64 ፡

يَتَأْهِلَ الْكُتُبِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

﴿١٤﴾

«ኦ መሓመድ፡ ኦ ኣቲም ሰብ መጽሓፍ ኣብ መንገናን ኣብ መንገኹምን ትኽክለኛ(ቅኑዕ) ናብ ዝኾነ ቃል ንዑ፡ ንሱ ድማ እንተርፊ ንኣላህ እንተዘይኮይኑ ንኻልእ ከይንግዛእ ምስኡ ዝኾነ

ይኹን ሽርካ ከይንገብር ንኣላህ ገዲፍና ገለና
 ንገለና ኣማልኽቲ ጌርና ከይንሕዝ(ዝብል እዩ)
 በሎም: እምብልና እንተዳኣ ኢሎም: ንሕና
 ኣሰላም ምኻና መስክሩ በልዎም» ይብል:: እዚ
 እዩ ድማ እቲ ቀንዲ ናይ ((لا إله إلا الله)) ብዘይካ
 ኣላህ እነምልኹ የለን ዝብል ትርጉም::

ራሱል ﷺ 'ውን ኣብ ዘረቦኦም:

((رأس الأمر الإسلام ، وعموده الصلاة، وذروة سنامه الجهاد في
 سبيل الله))

«ልዕሊ ኩሉ ነገር እስልምና እዩ: ዓንድታቲ
 ሽኣ ሰላት ክኸውን ከሎ: ዝለዓለ ክፍሊ
 ደረጃኡ ድማ ምእንቲ ኣላህ ኢልካ ብመንገዱ
 ምቅላስ እዩ:» ይብሉ::

والله أعلم وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله
 وصحابه أجمعين

ብመክተብ ዳዕዋ ኩመልሓማም ቅድሚ ሕጂ
ብትግርኛ ዝተተርጎሙ መጻሕፍቲ:-

1. ኣጅ: ዑምራን ዝያራን ኣብ ትሕቲ ጽላል ኪታብን ሱናን
2. ኣገባብ ኣሰጋግዳ ናይ ራሱል ሰላሁ ዓለይሂ ወሰለም
3. ስሕርን ሓደጉኡን
4. ናይ ሰላት ኣገባብ
5. እተን ክልተ ምስክርነትን ትርጉመንን ነፍሰወከፈን ዝሓተኦ ግዴታን
6. ደገፌታን ነጸጌታን ኣብ እስልምና
ኣብ ቀረባ እዋን ክትሕተም ተዳልዖ ዘላ
 ትርጉም ተፍሲር ጅዙእ ዓማ

الأصول الثلاثة وأدلتها

تأليف

فضيلة الشيخ / محمد بن سليمان التميمي (رحمه الله)

اللغة التجرينية (إريتريا)

إصدار

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحمام

ኡብ ረዋዳን ዝካየድ ሓፈሻዊ ውድድር ኣሰላማዊ ስነፍልጠት መበል 17 ቅድመ ኮነት

- 1/ ንሕቶታት ዝቀርቡ ካብ ኪታብ(መጽሓፍ) ኡሰል ኣሰላሳ ብምሉኡ ምምላስ
- 2/ ንመልሲታት ሕቶ ኡብ መከተብ ዳዕዋ ብኣካል ተረከቦ ወይ ድማ በዚ
- ዚሰዕብ ኣድራሻ Bo.box 29465 11457 ወይ ብ ኣሜል ኣድራሻ jaliyat@islamhouse.com ካሳዕ 29/11/1436 መልሲ ትልእኩ።
- 3/ ስምካ ልክዕ ከም ኡብ ፖስተርት ወይ ኢቃማ ዘሎ ጌርካ ጸሓፎ እንተዘይኮይኑ ግን ንስልማት ዕድል የብልካን።
- 4/ ናይ ግድን ስምካ ኣድራሻ ሞባይል ኢመይል ጸሓፍ
- 5/ ንስልማት ዝበቅዑ ኣሰማቶም ኡብ መከተብ ዳዕዋ ረብዋ ኡብ ወርሒ መሓረም 1437 ብዕሊ ከግለጽ እዩ ኣድራሻ ክርኪ በዚ ተወክስ www.islamhouse.com ።
- 6/ ናይ መጻፍቲ ግብጻ ኡብ ዝመጽእ ከግለጽ እዩ።   OFFICERABWAH
- 7/ ንተግወቲ ብተሌፎ ብስራት ከወሃቦም እዩ።
- 8/ መልሲ ናይ ሕቶታት ኡብ ወጸኢ ወረቀት ብንጹር ክጸሓፍን ኡብ ላዕሊ ናይ መልሲ ቋንቋ ጸሓፊት።
- 9/ ምቅዳ ኣይፍቀድን እዩ ሓደ ግይነት ናይ ክልተ ሰባት ኮፒ ኣይንቅበሎን ኢና
- 10/ መጨረሻ መጻፍቲ መልሲ ንቅበለሉ መጨረሻ ወርሒ ሰፈር 1437 እዩ ብድሕሪኡ ዝኾነ ምኽንያት ተቀባልነት የብሉን
- 11/ ዝወዳደር ካብ ግሰርተ ግመት ንታሕቲ ክኸውን የብሉን

ንተግወቲ ዝተዳለወ ስልማት

ተርታ ብልጫ	ዝተዳለወ ገንዘብ ን ስልማት
ቀዳማይ	(1500) ሪያል
ካልኣይ	(1250) ሪያል
ሳልሳይ	(1000) ሪያል
ዝተረፈ ስልማት	ድሕሪ ሳልሳይ ዘለው ዕውታት ከከም ብዝሒ ተሳተፍቲ ቋንቋታት ዝተዳለወ ገንዘብ ኣሎ

ለተጨማሪ ማብራሪያ በ 00966 505697461 ይደውሉ።
 ሼኽ ጀማል ሙሀመድ ኣህመድ
 በረብዋ የደዕዋህ መከተብ ተርጓሚና ዳዒ።

المسابقة الثقافية
 الرمضانية السابعة عشر
 للجاليات 1436هـ

تجريبي

ንሕቶታት ኣብ ረፍዳን ዝካየድ ሓፈሻዊ ውድድር ኣሰላማዊ ሰነፍልጠት መበል 17

ኣቲ ቅኑዕ መልሲ መሪጽካ ኣኹብበሉ

1/ ኣተን ኩሉ ሰብ ክፈልጠን ዝግበኡ ሰለስተ ዓበይቲ መሰረታት ኣንታይ እዮን ?

- 1) ፈጣሪኡ
- 2) ሃይማኖቱ
- 3) ነብይኡ
- 4) ሰለስቲኡ ትኽክል መልሲ እዩ

2/ መንዩ ፈጣሪኻ እንተተባህረካ እንታይ ትምልስ ?

- 1) ፈጣሪየ ኣላህ እዩ
- 2) ኣብ ሰማይ ኣሎ
- 3) ዝረኣዩ የለን
- 4) ሰለስቲኡ ትኽክል መልሲ እዩ

3/ ኣላህ ንምንታይ ፈጢሩና ?

- 1) ንብሕቱ ከነምልኾ
- 2) ክንነብር
- 3) ዘንቢ ከይንነብር
- 4) መልሲ ኣይተዋሃበን

المسابقة الثقافية
الرمضانية السابعة عشر
للجاليات 1436 هـ

4/ ረቢ ማለት አንድ ማለት ለክ ?

- 1) ጎይታ
- 2) ወናኒ
- 3) ካብ ዘይነበረ ናብ ህያው ዝፈጠር
- 4) ሰለስተኡ ቸክል መልሲ እዩ

5/ እስምና ሰለስተ ደረጃታት ኣሎዎ

- 1) ኢሰላም
- 2) ኢማን
- 3) ኢሕዳን
- 4) ሰለስተኡ ቸክል መልሲ እዩ

6/ ነብይ ሙሐመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ናብ መን ተላኢኹም?

- 1) ን ዓረብ
- 2) ን ዘይ ዓረብ
- 3) ን መላእ ደቂሰባትን ኣጋንንትን
- 4) መልሲ ኣይተዋሃበን

7/ ላኢላሃ ኢሰላህ ትርጉሙ

- 1) ሓደ ፈጣሪ
- 2) ብጀካ ሓደ ኣላህ ካልእ ብሓቂ ዝምለኽ የለን
- 3) ክልተኡ ቸክል መልሲ እዩ

المسابقة الثقافية
الرمضانية السابعة عشر
للجاليات ١٤٣٦هـ

4) መልሱ አይተዋለን

8) ነብይ ሙሐመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም አብ ነብይን ልእኹን ዘሕለፍዎ ዕድመ ክንደይ ነይሩ ?

1) 63

2) 23

3) 40

4) 60

9) እተን ሰለስተ መሰረታት ምስ መርተዖታት ትብል መጽሐፍ መን አሰናዲእዎ?

1) ሙሐመድ ቢን ሱለይማን አተሚሚ

2) ቤት ጽሕፈት ዳዕዋ ኡመልሐማም

3) ሼኽ ኢብኒ ባዝ

4) አቡ ሓኒፋ

10) ዝለዓለ ጨንፈር ናይ ኢማን እንታይ እዩ?

1) ሰላት

2) ኢማን

3) ዳዕዋ

4) ላኢላሃ ኢለላህ

አላህ ሱ/ወ መልካም እድል ይወፍቃችሁ!

المسابقة الثقافية
الرمضانية السابعة عشر
للجاليات ١٤٣٦هـ

